

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 4 lipca 2008r.

RPZ- 61/13/08/JM

DECYZJA nr RPZ 22/2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50 poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134 poz. 939), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu **postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów**, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorcy Wandzie Chęcińskiej prowadzącej Prywatne Przedszkole „Fistaszki” w Poznaniu w związku ze stosowaniem we wzorcu umowy o nazwie: „Karta zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki” oraz Regulaminie Przedszkola, postanowień o treści:

1. (...) Kwota czesnego jest ustalana i ogłaszana przez Dyrektora przedszkola najpóźniej w miesiącu maju na nowy rok przedszkolny z terminem obowiązywania od 1 września danego roku do 31 sierpnia następnego roku kalendarzowego i nie podlega żadnym odliczeniom, w tym z tytułu nieobecności dziecka w przedszkolu (**pkt 2 Karty zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki”**)
2. Osoba prowadząca zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego w trakcie roku przedszkolnego (**pkt 2 Karty zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki”**)
3. (...) Zwłoka w płatności skutkuje naliczeniem zryczałtowanej kary w wysokości 6 zł za każdy dzień zwłoki (**pkt 3 Regulaminu Przedszkola**)
4. Zwłoka w płatności przekraczająca 30 dni od terminu płatności powoduje skreślenie dziecka z listy przedszkolaków (**pkt 3 Regulaminu Przedszkola**),

w wyniku którego uprawdopodobniono, iż ww. Przedsiębiorca stosuje praktykę, o jakiej mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 powołanej ustawy, w związku ze zobowiązaniem się Przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez zmianę treści kwestionowanych postanowień umownych, nakłada się na **Wandę Chęcińską prowadzącą Prywatne Przedszkole „Fistaszki” w Poznaniu** obowiązek wykonania tego zobowiązania poprzez zawieranie nowych umów zgodnie z przyjętym zobowiązaniem i wzorcem umowy o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie realizacji wychowania przedszkolnego, załączonym do pisma Przedsiębiorcy z dnia 20 maja 2008r.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu

Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, **nakłada się na Wandę Chęcińską prowadzącą Prywatne Przedszkole „Fistaszki” w Poznaniu** obowiązek złożenia informacji o stopniu realizacji zobowiązania nałożonego w punkcie I decyzji oraz przedłożenia potwierdzonych kopii umów zawartych zgodnie z postanowieniami ww. wzorca umowy, w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatura w Poznaniu wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu kontrolę wzorców umów stosowanych w obrocie konsumenckim przez przedszkola niepubliczne działające na terenie województwa wielkopolskiego, pod kątem zgodności ich treści z przepisami art. 385¹- 385³ Kodeksu cywilnego, z uwzględnieniem klauzul wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

W ramach postępowania wyjaśniającego dokonano m.in. analizy wzorca umowy o nazwie: Karta zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki” oraz Regulaminu Przedszkola „Fistaszki” w Poznaniu, prowadzonego przez Wandę Chęcińską (dalej: Przedsiębiorca). Kontrola ww. wzorców wykazała, że zawarto w nich postanowienia, które mogą naruszać zbiorowe interesy konsumentów, w związku z czym uzasadnione jest postawienie Przedsiębiorcy zarzutu stosowania postanowień umownych uznanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) za niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy, postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2008r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu) wszczął z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania przez Wandę Chęcińską prowadzącą Prywatne Przedszkole „Fistaszki” w Poznaniu, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu umowy o nazwie: Karta zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki” oraz Regulaminie Przedszkola postanowień o treści:

1. (...) Kwota czesnego jest ustalana i ogłaszana przez Dyrektora przedszkola najpóźniej w miesiącu maju na nowy rok przedszkolny z terminem obowiązywania od 1 września danego roku do 31 sierpnia następnego roku kalendarzowego i nie podlega żadnym odliczeniom, w tym z tytułu nieobecności dziecka w przedszkolu (pkt 2 Karty zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki”)
2. Osoba prowadząca zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego w trakcie roku przedszkolnego (pkt 2 Karty zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki”)
3. (...) Zwłoka w płatności skutkuje naliczeniem zryczałtowanej kary w wysokości 6 zł za każdy dzień zwłoki (pkt 3 Regulaminu Przedszkola)
4. Zwłoka w płatności przekraczająca 30 dni od terminu płatności powoduje skreślenie dziecka z listy przedszkolaków (pkt 3 Regulaminu Przedszkola).

Przedsiębiorca zawiadomiony o wszczęciu postępowania administracyjnego, pismem z dnia 20 maja 2008r. wyjaśnił, że zaniechał stosowania niedozwolonych postanowień umownych i od 14 kwietnia 2008r. stosuje nowy wzorzec umowy o nazwie: „umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie realizacji wychowania przedszkolnego”, który uwzględnia zastrzeżenia Prezesa Urzędu. Poinformował ponadto, że *nowa umowa została przedstawiona do zapoznania się*

naszym klientom. Oczekujemy, że w najbliższym czasie będą oni gotowi do podpisania umów na rok przedszkolny 2008/2009.

Przedkładając nowo opracowany wzorzec umowy, Przedsiębiorca wniósł o wydanie decyzji w trybie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zobowiązując się do *wyeliminowania z obrotu prawnego niedozwolonych postanowień umownych poprzez wprowadzenie nowych wzorów umów w miejsce dotychczas obowiązujących oraz zawierania nowych umów zgodnie z przyjętym zobowiązaniem.*

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Przedsiębiorca Wanda Chęcińska została wpisana do ewidencji placówek prowadzących działalność oświatową w formach pozaszkolnych w zakresie przedszkola niepublicznego jako prowadząca Prywatne Przedszkole na Solaczu „Fistaszki” w Poznaniu przez Kuratora Oświaty w Poznaniu w dniu 15 maja 1997r. W dniu 23 września 1999r. w ewidencji dokonano zmiany nazwy Przedszkola na: Prywatne Przedszkole „Fistaszki” w Poznaniu.

Zasady działania Prywatnego Przedszkola „Fistaszki” zostały określone w opracowanym przez Przedsiębiorcę Regulaminie Przedszkola, w którym zamieszczono postanowienia regulujące m.in. obowiązki rodziców dzieci uczęszczających do Przedszkola związane z opłatami wnoszonymi za świadczone przez Przedsiębiorcę usługi oraz skutki prawne ich niewykonania.

Ponadto Przedsiębiorca stosuje wzorzec Karty zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki”, który stanowi umowę, jaką podpisuje rodzic (opiekun) dziecka korzystającego z usług Przedszkola.

W niniejszym postępowaniu administracyjnym Prezes Urzędu zakwestionował przytoczone powyżej postanowienia pkt 2 wzorca umowy oraz pkt 3 Regulaminu Przedszkola, uznając je za tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

W rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zamieszczone zostały postanowienia o następującej treści:

Poz. 642. *Wysokość opłat wymienionych w p. a, b, d ustala Rektor i podaje w formie zarządzenia do wiadomości przed rozpoczęciem roku akademickiego (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 5 października 2005r. sygn. akt XVII Amc 20/05).*

Poz. 59. *Czesne w następnych latach studiów może ulec zmianie w związku z uzasadnionym wzrostem kosztów ponoszonych przez uczelnię i zostanie ustalone przez rektora zarządzeniem wiążącym strony umowy przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 10 kwietnia 2003r. sygn. akt XVII Amc 17/01).*

Poz. 848. *Wysokość odpłatności ustala dyrektor placówki w oparciu o kalkulację kosztów bieżących. Odpłatność może ulec zmianie w ciągu roku szkolnego (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 6 lipca 2006r. sygn. akt XVII Amc 60/05).*

Poz. 1016. *W przypadku nie wywiązania się słuchacza z warunków określonych w § 4 pkt 1 dot. terminu płatności Szkoła może obciążyć słuchacza opłatą w wysokości 1 PLN za każdy dzień zwłoki do momentu dokonania zaległej wpłaty (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 21 listopada 2006r. sygn. akt XVII Amc 135/05).*

Poz. 791. *W przypadku opóźnienia w regulowaniu należności za kurs szkoła każdorazowo naliczy słuchaczowi karę umowną w wysokości 0,50 zł za każdy dzień zwłoki (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 13 kwietnia 2006r. sygn. akt XVII Amc 38/05).*

Poz. 726. *Nieusprawiedliwione żądanie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04).

Przedsiębiorca przedłożył nowy wzorzec umowy o nazwie: „umowa o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie realizacji wychowania przedszkolnego”, z którego postanowienia pkt 2 Karty zgłoszenia, o treści wskazanej w pkt I. 1 i 2 sentencji decyzji zostały usunięte.

Kwestionowane postanowienia pkt 3 Regulaminu otrzymały treść: „Zwłoka w płatności skutkuje naliczeniem odsetek ustawowych za każdy dzień zwłoki” oraz „Dopuszczalna zwłoka w płatności wynosi 14 dni od terminu płatności. Po upływie 14 dni Zleceniobiorca może wyznaczyć dodatkowy termin 7 dni na uregulowanie zobowiązania. Przekroczenie dodatkowego terminu płatności powoduje rozwiązanie niniejszej umowy i skreślenie dziecka z listy przedszkolaków”. Postanowienia te zostały zamieszczone w § 5 ust. 7 i 8 nowego wzorca umowy.

Jednocześnie w § 5 ust. 5 wzorca umowy zawarto postanowienie, zgodnie z którym w przypadku rozwiązania umowy przez zleceniodawcę z przyczyn dotyczących przedszkola, zleceniodawca ma prawo do żądania zwrotu czesnego za dany miesiąc. W § 5 ust. 2 wprowadzono natomiast postanowienie, zgodnie z którym Przedsiębiorca będzie informować o wysokości planowanego czesnego na kolejny rok przedszkolny najpóźniej w miesiącu maju.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Powołany wyżej przepis ustawy zawiera w pkt 1-3 przykładowe wyliczenie praktyk zakazanych przez ustawodawcę. Katalog ten nawiązuje do stosowania klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, nieuczciwych praktyk rynkowych lub czynów nieuczciwej konkurencji oraz szeroko ujmowanego prawa konsumenta do informacji.

„Zbiorowe interesy konsumentów” to prawa nieograniczonej liczby konsumentów, nie stanowią przy tym sumy indywidualnych interesów dającej się określić, nawet licznej grupy konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza zatem, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

W uchwale 7 sędziów z dnia 13 lipca 2006r. sygn. akt III SZP 3/2006, Sąd Najwyższy uznał, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a¹ *jest stosowanie identycznej klauzuli jak wpisana do rejestru niedozwolonych postanowień umownych przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonych wpisaniem danej klauzuli do rejestru (...).* Odwołując się do argumentów o charakterze celowościowym oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności tego przepisu, Sąd Najwyższy podkreślił, że *praktyka*

¹ W obowiązującej obecnie ustawie z dnia 16.02.2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów, praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów uregulowana została w art. 24.

naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.

Nie jest więc konieczna dokładna, literalna zbieżność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Niedozwolone będą również takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W prowadzonym postępowaniu administracyjnym Prezes Urzędu zakwestionował praktykę Przedsiębiorcy polegającą na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umownych o treści tożsamej z treścią klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Zakwestionowane zostało m.in. postanowienie pkt 2 Karty zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki”, zgodnie z którym kwota czesnego jest ustalana i ogłaszana przez Dyrektora przedszkola najpóźniej w miesiącu maju na nowy rok przedszkolny z terminem obowiązywania od 1 września danego roku do 31 sierpnia następnego roku kalendarzowego i nie podlega żadnym odliczeniom, w tym z tytułu nieobecności dziecka w przedszkolu.

W ocenie Prezesa Urzędu, kwestionowane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza jego interesy (art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego). Przyznaje Przedsiębiorcy prawo do jednostronnego ustalenia wysokości czesnego stanowiąc przy tym, że kwota czesnego jest „ogłaszana” przez Przedsiębiorcę i obowiązuje konsumenta w nowym roku przedszkolnym. Taki zapis umowny narusza obowiązek doręczenia wzorca stronie umowy, wynikający z art. 384¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Zgodnie z ww. przepisem, wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli został doręczony stronie przed zawarciem umowy, a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. W świetle powyższego, zdaniem Prezesa Urzędu ustalenie i „ogłoszenie” przez Przedsiębiorcę informacji o wysokości czesnego nie stanowi o należytych wypełnieniu obowiązku wskazanego w powołanym przepisie.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie to jest tożsame z klauzulą niedozwoloną wpisaną w pozycji 642 rejestru niedozwolonych postanowień umownych, o treści: *Wysokość opłat wymienionych w p. a, b, d ustala Rektor i podaje w formie zarządzenia do wiadomości przed rozpoczęciem roku akademickiego*, na podstawie wyroku SOKiK z dnia 5 października 2005r. sygn. akt XVII Amc 20/05. W uzasadnieniu tego wyroku SOKiK podkreślił, że sposób powiadamiania konsumentów o wysokości obciążających ich opłat nie daje gwarancji, że informacja ta z pewnością do nich dotrze.

Podobne zastrzeżenie wywołuje kwestionowane postanowienie, które zastrzegając na rzecz Przedsiębiorcy prawo do jednostronnego ustalenia wysokości czesnego i jego „ogłoszenia”, nie wskazuje sposobu powiadomienia konsumentów o wysokości obciążających ich świadczeń i nie daje gwarancji otrzymania przez nich informacji. Podkreślenia wymaga, że czesne stanowi główne świadczenie konsumenta. Istotne jest zatem, zdaniem Prezesa Urzędu, aby kwestie związane z ustaleniem czesnego i jego wysokością uregulowane zostały bezpośrednio w umowie zawieranej przez Przedsiębiorcę z konsumentem.

Zauważyć należy, że kwestionowane postanowienie nie wskazuje jakichkolwiek okoliczności, których wystąpienie uzasadniałoby zwrot na rzecz konsumenta kwoty czesnego. Postanowienie to wyłącza więc całkowicie obowiązek zwrotu przez Przedsiębiorcę kwoty czesnego również w przypadku rozwiązania umowy przez konsumenta z przyczyn leżących po stronie Przedsiębiorcy. Tożsame w skutkach postanowienie zostało uznane przez SOKiK za niedozwolone i wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w pozycji 1297, na podstawie wyroku z dnia 3 kwietnia 2006r. sygn. akt XVII Amc 19/05.

W niniejszym postępowaniu administracyjnym Prezes Urzędu zakwestionował ponadto postanowienie przewidujące możliwość zmiany przez Przedsiębiorcę wysokości czesnego w trakcie trwania roku przedszkolnego (pkt 2 Karty zgłoszenia dziecka do Prywatnego Przedszkola „Fistaszki”), uznając je za tożsame z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi w pozycjach: 59 i 848 rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Pierwsza ze wskazanych klauzul o treści: *Czesne w następnych latach studiów może ulec zmianie w związku z uzasadnionym wzrostem kosztów ponoszonych przez uczelnię i zostanie ustalone przez rektora zarządzeniem wiążącym strony umowy przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego* została wpisana do rejestru niedozwolonych postanowień umownych na podstawie wyroku SOKiK z dnia 10 kwietnia 2003r. sygn. akt XVII Amc 17/01.

Z kolei wyrokiem z dnia 6 lipca 2006r. sygn. akt XVII Amc 60/05 za niedozwolone uznano postanowienie: *Wysokość odpłatności ustala dyrektor placówki w oparciu o kalkulację kosztów bieżących. Odpłatność może ulec zmianie w ciągu roku szkolnego* (pozycja 848 rejestru). W uzasadnieniu tego wyroku SOKiK zakwestionował zmianę wysokości opłat obciążających konsumenta na podstawie jednostronnej decyzji przedsiębiorcy. Sąd ten podkreślił, że taki zapis umowy nie wskazuje, w jakich okolicznościach i w jakich warunkach może dojść do zmiany umowy. Zmiana wysokości opłat, do których uiszczenia zobowiązany jest konsument nie jest ponadto traktowana, jak wskazano, jako zmiana umowy co powoduje, że konsument nie może od niej odstąpić. Postanowienie to uznane zostało za niedozwolone postanowienie umowne, określone w art. 385³ pkt 20 Kodeksu cywilnego. Przepis ten za niedozwolone uznaje te postanowienia umowne, które przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy, bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy.

W ocenie Prezesa Urzędu ww. argumenty odnieść należy również do przytoczonego powyżej postanowienia pkt 2 wzorca umowy. Postanowienie to nie wskazuje jakichkolwiek warunków, których wystąpienie uzasadniałoby ewentualną zmianę wysokości świadczenia obciążającego konsumenta, a ponadto przyznaje Przedsiębiorcy prawo do zmiany wysokości czesnego w trakcie obowiązywania umowy, bez jednoczesnego przyznania konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy. Z tych też względów postanowienie to wypełnia dyspozycję przepisu art. 385³ pkt 20 Kodeksu cywilnego.

Zarzut stosowania niedozwolonych postanowień umownych postawiony Przedsiębiorcy w prowadzonym postępowaniu objął także postanowienie pkt 3 Regulaminu, który nakłada na konsumenta obowiązek zapłaty określonej ryczałtowo kwoty w wysokości 6 zł za każdy dzień zwłoki w płatności. W ocenie Prezesa Urzędu, pomimo bezpośredniego wskazania, że kwota ta jest „zryczałtowaną karą” za zwłokę konsumenta nie można przypisać jej charakteru kary umownej. Przepis art. 483 § 1 Kodeksu cywilnego, będący podstawą do zastosowania kary umownej przewiduje bowiem jej zastrzeżenie na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego. Z tego też względu „zryczałtowana kara za każdy dzień zwłoki”, zdaniem Prezesa Urzędu, w istocie stanowi odsetki za zwłokę konsumenta w wykonaniu zobowiązania pieniężnego. W ocenie Prezesa Urzędu, ryczałtowe określenie odsetek jest oderwane od konkretnej kwoty zadłużenia konsumenta. Wywołuje zastrzeżenia zwłaszcza w przypadku zwłoki w zapłacie czesnego, które ma charakter świadczenia okresowego. Konsument może więc pozostawać w zwłoce z zapłatą za jeden tylko okres płatności czesnego, a zgodnie z kwestionowanym zapisem, obciążony zostanie ryczałtowo określoną kwotą odsetek, w wysokości 6 zł dziennie. Tak obliczone odsetki są ponadto znacznie wyższe od obowiązującej stawki odsetek ustawowych.

Zdaniem Prezesa Urzędu przytoczone postanowienie jest tożsame z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi w pozycjach: 791 i 1016 rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

SOKiK wyrokiem z dnia 21 listopada 2006r. sygn. akt XVII Amc 135/05 uznał za niedozwolone postanowienie o treści: *W przypadku nie wywiązania się słuchacza z warunków określonych w § 4 pkt 1 dot. terminu płatności Szkoła może obciążyć słuchacza opłatą w wysokości 1 PLN za każdy dzień zwłoki do momentu dokonania zaległej wpłaty* (pozycja 1016 rejestru).

Podobne postanowienie uznano za niedozwolone wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2006r. sygn. akt XVII Amc 38/05: *W przypadku opóźnienia w regulowaniu należności za kurs szkoła każdorazowo naliczy słuchaczowi karę umowną w wysokości 0,50 zł za każdy dzień zwłoki* (pozycja 791 rejestru). W uzasadnieniu tego wyroku podkreślono, że zgodnie z art. 385¹§ 1 Kodeksu cywilnego niedozwolone są postanowienia umowne, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Taki charakter mają zdaniem Sądu postanowienia ustalające odsetki w wysokości 0,50 zł za każdy dzień zwłoki, które są rażąco wygórowane.

W ocenie Prezesa Urzędu ww. stanowisko jest uzasadnione także w odniesieniu do kwestionowanego postanowienia skoro obciąża konsumenta odsetkami w wysokości 6 zł za każdy dzień zwłoki, a więc ustalonymi na poziomie znacznie wyższym, niż wskazany w przytoczonych klauzulach niedozwolonych.

Analizując postanowienie pkt 3 Regulaminu, przewidujące skreślenie dziecka z listy przedszkolaków w przypadku zwłoki w płatności przekraczającej 30 dni od terminu płatności Prezes Urzędu uznał je za tożsame z klauzulą niedozwoloną wpisaną w pozycji 726 rejestru niedozwolonych postanowień umownych, o treści *Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów* (klauzula wpisana na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04).

Zdaniem Prezesa Urzędu ww. postanowienie wywołuje tożsame skutki prawne, wiążąc prawo Przedsiębiorcy do skreślenia dziecka z listy wychowanków i tym samym rozwiązania umowy z niewykonaniem zobowiązania przez konsumenta, bez uprzedniego wyznaczenia konsumentowi dodatkowego terminu do jego wykonania. Jednocześnie brak w przedłożonych wzorcach postanowień, które regulowałyby w takiej sytuacji rozliczenia stron umowy w zakresie świadczeń wzajemnych.

W ocenie Prezesa Urzędu, dobre obyczaje we wzajemnych relacjach Przedsiębiorcy i konsumentów wymagają, aby w omówionym przypadku zastosowanie znalazł przepis art. 491 §1 Kodeksu cywilnego. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Dopiero zatem po upływie dodatkowego, wyznaczonego konsumentowi terminu do wykonania świadczenia pieniężnego, Przedsiębiorca winien mieć zapewnione prawo do odstąpienia od umowy i skreślenia dziecka z listy wychowanków. Z uwagi na powyższe, tak sformułowane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza jego interesy (art. 385¹§ 1 Kodeksu cywilnego).

Należy ponadto zauważyć, że postanowienie to narusza również zasadę symetrii w kształtowaniu praw i obowiązków stron umowy. Prawo do rozwiązania umowy przyznane zostało wyłącznie Przedsiębiorcy. Postanowienia umowy i Regulaminu Przedszkola nie zastrzegają takiego uprawnienia na rzecz konsumenta.

Analiza porównawcza zakwestionowanych postanowień wzorców umowy i Regulaminu Przedszkola oraz przedstawionych powyżej postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wskazuje, że kwestionowane postanowienia wyczerpują przesłanki

postanowień uznanych za niedozwolone. Zakwestionowane zapisy umowy nie mają wprowadzić identycznego brzmienia, jednakże w ocenie Prezesa Urzędu, wykładnia ich treści prowadzi do wniosku, że mieszczą się w hipotezach przytoczonych klauzul niedozwolonych.

Skutkuje to uznaniem, że wykazana została bezprawność działania Przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Do stwierdzenia stosowania przedmiotowych praktyk niezbędne jest ponadto wykazanie, iż bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interes konsumentów dotyczyło tzw. zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować- potencjalnych klientów Przedsiębiorcy. Niezgodnym z prawem działaniem Przedsiębiorcy mogła bowiem zostać dotknięta nieograniczona liczba osób, tzn. wszystkie osoby zawierające z nim umowy o świadczenia usług edukacyjnych w zakresie realizacji wychowania przedszkolnego.

Pismem z dnia 20 maja 2008r. Przedsiębiorca wystąpił o wydanie decyzji w trybie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zobowiązując się *do wyeliminowania z obrotu prawnego niedozwolonych postanowień umownych poprzez wprowadzenie nowych wzorców w miejsce dotychczas obowiązujących oraz zawierania nowych umów zgodnie ze złożonym zobowiązaniem*. Przedsiębiorca poinformował, że od 14 kwietnia 2008r. stosuje nowy- przedłożony w niniejszym postępowaniu- wzorec umowy o świadczenie usług edukacyjnych w zakresie realizacji wychowania przedszkolnego, którego postanowienia uwzględniają zastrzeżenia Prezesa Urzędu.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione- na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania- że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 powołanej ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Okoliczności sprawy uprawdopodobniają stosowanie przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim wzorcami umownymi, w których zamieszczone zostały klauzule wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Przedsiębiorca zobowiązał się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym powyżej naruszeniom poprzez zawieranie nowych umów zgodnie z nowo opracowanym wzorcem, z którego niedozwolone postanowienia umowne zostały usunięte. Zaproponowane przez Przedsiębiorcę zmiany kwestionowanych postanowień wzorca umowy uwzględniają, w ocenie Prezesa Urzędu, obowiązujące przepisy prawa, w szczególności art. 385 i nast. Kodeksu cywilnego i mogą zostać wprowadzone do obrotu konsumenckiego w miejsce niedozwolonych.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę obowiązek przekazania informacji o realizacji zobowiązania nałożonego w punkcie I sentencji decyzji oraz przedłożenia potwierdzonych kopii umów zawartych z konsumentami zgodnie z postanowieniami wzorca umowy, załączonego do pisma Przedsiębiorcy z dnia 20 maja 2008r.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w

Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

Otrzymuje:

Wanda Chęcińska- Prywatne Przedszkole „Fistaszki”
ul. Nad Seganką 6
60-541 Poznań